

VERZOEK OM INPUT VOOR EEN EFFECTBEOORDELING

TITEL VAN HET INITIATIEF	Kaderrichtlijn mariene strategie (Richtlijn 2008/56/EG) — Herziening
LEIDEND (VERANTWOORDELIJKE EENHEID) DG	DG ENV C2
VERWACHT SOORT INITIATIEF	Wetgevingsvoorstel voor een herziening van de richtlijn
INDICATIEVE PLANNING	Vierde kwartaal 2026
AANVULLENDE INFORMATIE	Marien milieu — Europese Commissie
<i>Dit document dient slechts ter informatie. Het loopt niet vooruit op de eindbeslissing van de Commissie over de vraag of dit initiatief zal worden voortgezet en welke invulling dat uiteindelijk zal krijgen. Alle elementen van het beschreven initiatief, waaronder de planning, kunnen veranderen.</i>	

A. Politieke context, probleemomschrijving en subsidiariteitscontrole

Politieke context

De kaderrichtlijn mariene strategie van 2008 heeft tot doel om door middel van een ecosysteemgerichte benadering een **goede milieutoestand** van alle mariene wateren in de EU te bereiken, wat betekent dat de zeeën en oceanen schoon, gezond en productief zijn. Volgens de richtlijn moeten de EU-landen mariene strategieën ontwikkelen om ervoor te zorgen dat hun zeeën op duurzame wijze worden gebruikt. In de recente [evaluatie](#) van de richtlijn wordt de rol van de richtlijn bij het tot stand brengen van een samenhangend en geïntegreerd kader voor mariene bescherming erkend. Dit kader omvat ook de “van bron tot zee”-benadering, waarvoor wordt gepleit in de recente strategie voor **waterweerbaarheid** en het **oceanapact**, waarin de herziening van de kaderrichtlijn mariene strategie wordt genoemd als een van de vlaggenschipacties.

De verergerende **drievoudige planetaire crisis** — biodiversiteitsverlies, verontreiniging en klimaatverandering — en de **toenemende vraag naar water, energie, grondstoffen en voedsel** maken het nog moeilijker om ecosystemen te beschermen en te herstellen. Het behoud en de bescherming van het mariene milieu vormt een essentieel onderdeel van de aanpak van deze crisis en van de geleidelijke transitie naar **klimaatneutraliteit tegen 2050** en het verwezenlijken de doelstellingen van het **EU-actieplan “Verontreiniging van lucht, water en bodem naar nul”**, van de **biodiversiteitsstrategie** en van de **verordening natuurherstel**.

Het [oceanapact](#) en de recente [oproep tijdens de VN-oceanconferentie \(UNOC\)](#) aan alle actoren om de oceanen te beschermen en duurzaam te gebruiken, hebben de druk om de kaderrichtlijn mariene strategie te herzien nog verder opgevoerd.

De kaderrichtlijn mariene strategie is het **belangrijkste regelgevingsinstrument van de EU voor de bescherming van het mariene milieu** en is daarom van belang voor het klimaatbeleid, aangezien zij ook bijdraagt tot de verwezenlijking van de ambitieuze doelstellingen die in het wetgevingskader voor het klimaat zijn vastgelegd¹.

Probleem dat met het initiatief wordt aangepakt

In de evaluatie werd geconcludeerd dat de hoofddoelstelling van de richtlijn, namelijk het bereiken van een goede milieutoestand van alle mariene wateren in de EU tegen 2020, niet was verwezenlijkt. De vele belastende factoren op mariene wateren worden nog verergerd door de **drievoudige planetaire crisis**. Er is nog veel onbekend over mariene ecosystemen, de toestand ervan en de gevolgen van menselijke activiteiten voor deze ecosystemen. Gezonde en schone zeeën zijn echter van essentieel belang voor het levensonderhoud en welzijn van veel EU-burgers, en voor de blauwe economie. Bij de evaluatie zijn de volgende **tekortkomingen vastgesteld met betrekking tot het regelgevingskader, de uitvoering en het beheer van de richtlijn**, waardoor **onvoldoende**

¹ Met name de doelstelling van klimaatneutraliteit in 2050, die is vastgelegd in de Europese klimaatwet (Verordening (EU) 2021/1119), en de doelstellingen die zijn vastgesteld in het kader van het actieplan “Verontreiniging van lucht, water en bodem naar nul”, alsook de streefdoelen voor het herstel van de biodiversiteit die voor 2030 en 2050 zijn vastgesteld in het kader van de verordening natuurherstel (Verordening (EU) 2024/1991).

maatregelen worden genomen om de doelstellingen van de richtlijn te verwezenlijken en er **inefficiëntie en onnodige administratieve lasten** voor de autoriteiten van de lidstaten ontstaan.

- 1) De **uitvoering** is ontoereikend en het is moeilijk om toezicht te houden op de naleving van de wetgeving.
- 2) De **regionale samenwerking** vindt meestal plaats via regionale maritieme verdragen, buiten de EU om, en verschilt per mariene regio.
- 3) De **samenhang** met het bredere maritieme beleid, met name maritieme ruimtelijke ordening en visserij, is niet optimaal geweest.
- 4) Er zijn veel **gegevens verzameld**, maar deze zijn niet altijd van voldoende kwaliteit en/of geharmoniseerd. Daarnaast is de **rapportagelast** hoog, en er is weinig verband met de rapportage over andere wetgeving².

Er wordt geen goede milieutoestand bereikt, en dit heeft aanzienlijke **negatieve gevolgen** voor de gezondheid van het mariene milieu en de ecosysteemdiensten die het biedt. De inefficiëntie van het uitvoeringsproces van de richtlijn leidt ook tot onnodige administratieve lasten voor de EU-landen.

De herziene kaderrichtlijn mariene strategie zou bijdragen tot het **versterken van de waterweerbaarheid** in de Unie, in overeenstemming met de strategie voor waterweerbaarheid. **De zich ontwikkelende digitale technologieën** kunnen er ook voor zorgen dat de richtlijn doeltreffender en gemakkelijker uitvoerbaar wordt. Het bevorderen van relevant wetenschappelijk onderzoek vergroot de **kennis** over de zeeën en biedt input voor het **oceanobservatie-initiatief** en het initiatief voor een **digitale tweeling van de oceaan**³. Deze informatie kan worden gebruikt bij de herziening en uitvoering van de richtlijn en is van essentieel belang voor de economische sectoren, zodat zij hun investeringen en activiteiten op maritiem gebied en op het gebied van maritieme technologie kunnen plannen.

Grondslag van het EU-optreden (rechtsgrondslag en subsidiariteitscontrole)

Rechtsgrondslag

Artikel 192, lid 1, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie — gebied met gedeelde bevoegdheid. De herziening van de kaderrichtlijn mariene strategie is vastgelegd in artikel 23 van die richtlijn.

Praktische noodzaak van EU-optreden

Het grensoverschrijdende karakter van de zeeën vereist geharmoniseerde en gecoördineerde maatregelen die in alle mariene regio's worden toegepast om het mariene milieu van de EU te beschermen. Hiervoor is samenwerking nodig met niet-EU-landen die grenzen aan de mariene wateren van de EU-landen in elke mariene regio, namelijk het noordoostelijke deel van de Atlantische Oceaan, de Middellandse Zee, de Oostzee en de Zwarte Zee. Gezien het grensoverschrijdende karakter van de zee kunnen de doelstellingen van de herziening, namelijk een meer geharmoniseerd uitvoeringssysteem, betere handhaafbaarheid, versterking van de regionale samenwerking en gecoördineerde strategieën, meer samenhang tussen de beleidsmaatregelen en een doeltreffender en meer geharmoniseerd gegevensbeheer, beter worden verwezenlijkt door maatregelen van de EU dan door maatregelen van afzonderlijke EU-landen.

B. Doelstellingen en beleidsopties

DOELSTELLINGEN

Met een herziening van de richtlijn worden de volgende twee hoofddoelstellingen nagestreefd:

1. de **bescherming van het mariene milieu** verbeteren en vooruitgang boeken bij het bereiken van een goede milieutoestand;
2. de **uitvoering vereenvoudigen en de administratieve lasten verminderen**, in overeenstemming met de algemene doelstelling van vereenvoudiging.

De voorbereiding van het voorstel tot herziening van de richtlijn zal nauw worden gecoördineerd met de voorbereiding van de oceaanwet, die voortbouwt op de herziening van de richtlijn maritieme ruimtelijke planning, met het oog op een meer coherente en geïntegreerde aanpak van oceaangovernance in de EU. De mogelijke harde wetgevingsmaatregelen die hieronder worden vermeld, zullen daarom worden afgestemd op de oceaanwet.

Om deze doelstellingen te verwezenlijken, zijn de volgende voorlopige actiegebieden vastgesteld:

1. **het regelgevingskader verbeteren**
2. **de richtlijn beter toepasbaar maken**

² Met name de kaderrichtlijn water, de habitatrichtlijn en de vogelrichtlijn en de verordening natuurherstel.

³ De Europese digitale tweeling van de oceaan moet de vele componenten van de oceaan in kaart brengen, kennis over en inzicht in gebeurtenissen uit het verleden verschaffen en betrouwbare voorspellingen doen over het toekomstige gedrag van oceanen.

3. de uitvoering, de verslaglegging en het gebruik van gegevens vereenvoudigen en stroomlijnen

MOGELIJKE BELEIDSMAATREGELEN IN VERBAND MET DE HERZIENING

1. Indicatieve “**zachte**” wetgevingsmaatregelen (richtsnoeren/aanbevelingen):
 - de samenwerking en coördinatie verbeteren en harmoniseren, onder meer door middel van de gemeenschappelijke uitvoeringsstrategie en de regionale zeeverdragen;
 - richtsnoeren opstellen om de nationale doelstellingen beter op elkaar af te stemmen en de koppeling met maatregelenprogramma's te verbeteren;
 - het gegevensbeheer verbeteren door middel van richtsnoeren/aanbevelingen.
2. Indicatieve “**harde**” wetgevingsmaatregelen (wetswijzigingen):
 - **belangrijke begrippen en tijdschema's in de richtlijn verduidelijken** (bv. de termijn voor het bereiken van een goede milieutoestand, de definitie van de ecosysteemgerichte benadering);
 - het begrip van drempelwaarden voor een goede milieutoestand in de richtlijn opnemen en de **vastgestelde drempelwaarden in het rechtskader integreren**;
 - een reeks gemakkelijk te traceren, te monitoren en te handhaven **doelstellingen ter vermindering van de belastende factoren** in de richtlijn opnemen ter vervanging van de huidige nationale doelstellingen, om de lidstaten te helpen een goede milieutoestand te bereiken.
 - **de uitvoeringscyclus vereenvoudigen en in overeenstemming brengen met andere relevante onderdelen van het EU-recht**, waaronder het EU-recht inzake natuur, water, maritieme ruimtelijke ordening en visserij;
 - **de rapportage vereenvoudigen, verminderen en stroomlijnen**;
 - de **monitoring/oceanobservatie** harmoniseren en de **kwaliteit van en toegang tot gegevens** verbeteren;
 - **de toegang tot de rechter waarborgen** en een compensatiemechanisme overwegen voor gevallen waarin de autoriteiten van de EU-landen de doelstellingen van de richtlijn niet verwezenlijken.

C. Waarschijnlijke effecten

Het initiatief zal naar verwachting de volgende significante effecten hebben:

Milieueffecten

- **Een betere bescherming en instandhouding** van mariene hulpbronnen en **een duurzaam gebruik daarvan** door de belangrijkste belastende en beïnvloedende factoren op mariene ecosystemen aan te pakken, dragen bij tot het bereiken van een goede milieutoestand, terwijl tegelijkertijd wordt erkend dat ecosystemen tijd nodig hebben om zich te herstellen.
- Het verbeteren van de gezondheid van mariene ecosystemen helpt om **de klimaatverandering te beperken en tegen 2050 klimaatneutraliteit te bereiken** door het natuurlijke vermogen van de oceaan om koolstof vast te leggen, te versterken en de oceaan beter bestand te maken tegen de gevolgen van klimaatverandering.
- **Er wordt meer werk gemaakt van het verwezenlijken van de doelstellingen van de doelstellingen van het actieplan om de verontreiniging tot nul terug te dringen**, de doelstellingen in de EU-wetgeving inzake milieubescherming, onder meer op het gebied van water, lucht en bodem, en de doelstellingen van de biodiversiteitsstrategie en de verordening inzake natuurherstel.
- Er worden meer inspanningen verricht om **internationale verplichtingen** na te komen, met name duurzameontwikkelingsdoelstelling 14 (leven in het water) van de VN.
- Het **voorkomen van milieuverontreiniging** door vervuilende stoffen, overtollige nutriënten, zwerfvuil (waaronder kunststoffen) en onderwatergeluid heeft een **positief effect op het mariene leven en de menselijke gezondheid**.

Economische effecten

- Geharmoniseerde procedures en doelstellingen zorgen voor meer **duidelijkheid en zekerheid omtrent de regelgeving** voor relevante economische sectoren, zoals visserij, energie, vervoer en toerisme, en de ecosysteemgerichte benadering wordt gestroomlijnd in de maritieme ruimtelijke ordening en de relevante sectorale beleidsmaatregelen.
- Het verbeteren van de toestand van het mariene milieu **verbetert de mariene ecosysteemdiensten**. Tegelijkertijd worden activiteiten ondersteund die afhankelijk zijn van gezonde, overvloedige en schone mariene hulpbronnen, zoals **duurzaam maritiem toerisme, visserij en aquacultuur**, die vaak worden uitgevoerd door kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's).

- **De kosten van monitoring, rapportage en gebruik van gegevens en de administratieve lasten voor de EU-landen worden verminderd** dankzij moderne technologieën, digitalisering en optimalisering van de gegevensstromen. Het stroomlijnen van de beoordelings- en rapportagecycli en het afstemmen van de kaderrichtlijn mariene strategie op de relevante EU-wetgeving zullen de administratieve lasten nog verder verminderen.
- De uitvoering van maritieme strategieën door middel van nauwere regionale samenwerking/coördinatie levert de EU-landen **schaalvoordelen** en kostenbesparingen op.

Sociale effecten

- Het verbeteren van ecosysteemdiensten verhoogt het **welzijn van lokale gemeenschappen** door onder andere de volksgezondheid te verbeteren en nieuwe arbeidskansen in de blauwe economie te creëren.
- Het **beperken van en aanpassen aan de klimaatverandering**, waaronder een betere bescherming van kustgebieden tegen overstromingen, **verminderen de negatieve sociale effecten** van extreme weersomstandigheden en geleidelijk optredende veranderingen, zoals de stijging van de zeespiegel, en vergroten de veerkracht van kustgemeenschappen.
- Het vergroten van het **bewustzijn en de kennis over de oceanen en het vergroten van de betrokkenheid van het publiek bij mariene bescherming** door middel van geharmoniseerde en toegankelijke mariene gegevens zal de communicatie over de toestand van het mariene milieu verbeteren.

Effecten met betrekking tot grondrechten en gelijkheid

- Het initiatief bevordert het **recht op milieubescherming dat is verankerd in het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie** (artikel 37), en een van de doelstellingen van het Verdrag betreffende de Europese Unie, namelijk het waarborgen van een hoog niveau van bescherming en verbetering van de kwaliteit van het milieu (artikel 3, lid 3).
- Door een gezond milieu te waarborgen worden de **rechten van toekomstige generaties** beschermd, zodat zij zowel in sociaal als economisch opzicht van de zee kunnen blijven profiteren.

Territoriale effecten

- De kaderrichtlijn mariene strategie heeft een **sterke territoriale component** vanwege de specifieke regionale kenmerken van het mariene milieu. Zij is ook sterk afhankelijk van regionale samenwerking en coördinatie. De stroomlijning van de regionale samenwerking en coördinatie moet de besluitvormingsprocessen tussen de EU-landen efficiënter maken en het bestuur verder verbeteren.

D. Instrumenten voor betere regelgeving

Effectbeoordeling

De voorbereiding van dit initiatief wordt ondersteund door een effectbeoordeling waarin de verschillende beleidsopties voor de herziening worden geanalyseerd.

Raadplegingsstrategie

De Commissie zal een breed scala aan raadplegingsactiviteiten uitvoeren om de standpunten en gegevens te verzamelen die zij nodig heeft om het probleem nauwkeuriger te definiëren, beleidsopties te ontwikkelen en de haalbaarheid en effecten daarvan te beoordelen.

In het kader van dit verzoek om input wordt een twaalf weken durende **openbare raadpleging** in alle 24 officiële EU-talen gehouden. Antwoorden kunnen in een officiële EU-taal naar keuze worden gegeven. De raadpleging zal beschikbaar zijn op het portaal “Geef uw mening” van de Commissie en zal worden gepromoot via een nieuwsbericht op de website van de Commissie, via sociale media en tijdens de desbetreffende deskundigenbijeenkomsten.

Er zullen ook **gerichte raadplegingen** plaatsvinden van belanghebbenden die een sleutelrol spelen bij de uitvoering van de kaderrichtlijn mariene strategie, met inbegrip van enquêtes, interviews en specifieke bijeenkomsten met belanghebbenden. Deze raadplegingen zullen met name gericht zijn op nationale, regionale en lokale overheden van de EU-landen, regionale/internationale instanties (met inbegrip van de regionale zeeverdragen), relevante industriële sectoren/bedrijven, waaronder kmo's, EU-burgers/kustgemeenschappen en niet-gouvernementele milieuorganisaties (milieu-ngo's), en (mariene) onderzoeks- en wetenschappelijke instellingen.

Belanghebbenden worden uitgenodigd om op dit **verzoek om input** te reageren. Overeenkomstig het beleid van de Commissie voor betere regelgeving om initiatieven te ontwikkelen die op de beste beschikbare kennis gebaseerd zijn, nodigt de Commissie ook wetenschappelijke onderzoekers, academische organisaties, wetenschappelijke genootschappen en verenigingen met expertise op het gebied van het mariene milieu uit om gepubliceerd en nog

niet gepubliceerd wetenschappelijk onderzoek, analyses en gegevens in te dienen. De Commissie is met name geïnteresseerd in opmerkingen waarin de huidige stand van de kennis op relevante gebieden wordt samengevat.

Het **samenvattend feitenverslag** van de openbare raadpleging zal acht weken na de afsluiting van de raadpleging op de pagina van de raadpleging worden gepubliceerd. De effectbeoordeling zal ook vergezeld gaan van een **samenvattend verslag** van alle reacties op de raadpleging.

Waarom deze raadpleging?

De raadpleging moet ervoor zorgen dat alle relevante belanghebbenden de gelegenheid krijgen om hun standpunten en bewijsmateriaal met betrekking tot een mogelijke herziening en vereenvoudiging van de kaderrichtlijn mariene strategie kenbaar te maken. Dit draagt ook bij tot een betere onderbouwing van de herziening.

Doelgroep

Alle burgers, overheden en belanghebbenden (bv. ondernemingen, ngo's en maatschappelijke organisaties) van EU-landen en landen buiten de EU kunnen een bijdrage leveren aan dit verzoek om input. Wij stellen met name bijdragen op prijs van:

- nationale, regionale en lokale overheden van de EU-landen
- regionale/internationale instanties (met inbegrip van de regionale zeeverdragen)
- relevante industriële sectoren/bedrijven, met inbegrip van kmo's
- EU-burgers/kustgemeenschappen
- milieu-ngo's
- (mariene) onderzoeks- en wetenschappelijke instellingen